

Terveydenhuollon vaaralliset ja erityisjätteet

Join the
change

 fortum

Terveydenhuollossa syntyy useita alalle ominaisia erityisjätteitä, joista osa on vaarallista jätettä. Vaaralliset ja erityisjätteet edellyttävät tarkkaa lajittelua ja turvallisia pakkauksia aina jätteen syntypaikalta alkaen. Varmista, että koko jätteen toimitusketju on kunnossa ja että kaikilla ketjun lenkeillä on jätehuollossa tarvittavat luvat. Muista, että jätteen haltijana sinulla on vastuu kaikista jätteeseen kohdistuvista toimista. Ole selvillä, miten yhteistyökumppanisi kerää, kuljettaa ja varastoi jätteitä sekä miten ja missä käsittely tapahtuu.

Lajittelu

Lääkejätteet

Käytöstä poistetut, tarpeettomat tai esimerkiksi vanhentuneet lääkkeet ovat vaarallista jätettä. Myös kaikki hoidon yhteydessä syntyvä, lääkettä sisältävä jäte on lääkepitoisuudesta riippumatta vaarallista jätettä.

Rokotteet kuuluvat lääkeluetteloon, ja ovat siten lääkejätettä. Elävät rokotteet ovat tartuntavaarallista jätettä.

Solunsalpaajajätteet

Solunsalpaajat eli sytostaatit ovat lääkejätettä, joka tulee kerätä muusta lääkejätteestä erilleen.

Myös solunsalpaajilla tahriintuneet tarvikkeet ja materiaalit luokitellaan vaaralliseksi jätteeksi.

Tartuntavaaralliset jätteet

Jätteiden katsotaan olevan tartuntavaarallisia, kun ne sisältävät mikro-organismeja, joiden tiedetään tai perustellusti oletetaan aiheuttavan sairauksia ihmisille tai muille eläville organismeille. Asiantuntija arvioi jätteen tartuntavaaran.

Tartuntavaaralliset jätteet ovat vaarallista jätettä.

Biologiset jätteet

Biologisia jätteitä ovat esimerkiksi leikkajätteet, veri, verinäytteet, veriset tai eritteiset kertakäyttövälineet ja -tuotteet sekä bakteeri- ja soluviljelmät.

Tartuntavaarallisilla tekijöillä saastuneet biologiset jätteet ovat tartuntavaarallista jätettä, joiden pakkaamisessa noudatetaan tartuntavaarallisen jätteen ohjetta.

Biologinen jäte voi vaatia erityistä käsittelyä myös tietosuojavaatimusten tai eettisten syiden vuoksi.

Viiltävät jätteet

Pistävät ja viiltävät jätteet vaativat erityistä huomiota turvallisen työskentelyn ja jätehuollon varmistamiseksi. Esimerkiksi keräysastioiden on oltava riittävän kestäviä.

Jos pistävät ja viiltävät jätteet ovat kontaminoituneet tartuntavaarallisilla tekijöillä, ne ovat tartuntavaarallista jätettä, joiden pakkaamisessa noudatetaan tartuntavaarallisen jätteen ohjeita.

Kemikaalijätteet

Terveydenhuollon toiminnoissa syntyy monenlaisia kemikaalijäte-eriä. Kemikaalijätettä syntyy myös liuottimista sekä puhdistusaineista.

Kemikaalijätteitä kerätessä on huolehdittava, että vähintään syttyvät, hapettavat, myrkylliset ja syövyttävät kemikaalit kerätään erilleen.

Seuraavat aineet aiheuttavat erityisiä riskejä jätteen varastoinnin, kuljetuksen ja käsittelyn kannalta. Kerää ne erilleen ja lähetä ne käsiteltäväksi omissa selvästi merkityissä pakkauksissaan:

- elohopea ja kaikki elohopeapitoiset jätteet
- jodi- ja bromipitoiset jätteet
- metallinen natrium ja kalium
- syanidit
- väkevät hapot
- perkloorihappo
- peroksidit.

Kuvanvalmistuksen jätteet

Digitaalisen kuvantamisen muovisissa kovalevykoteloissa voi olla lyijylevy (Pb). Tällöin käyttökeltottomat levyt kerätään lyijyjätteenä.

Laitteet ja tavanomaiset vaaralliset jätteet

Terveydenhuolto tuottaa myös 'tavallisia' vaarallisia jätteitä, joita syntyy esimerkiksi kiinteistöjen huollossa, mittalaitteiden käytössä sekä poistettaessa käytöstä esineitä ja laitteita.

Lääkinnälliset laitteet ovat sähkö- ja elektroniikkalaiteromun säädöksissä erikseen määritelty ryhmä. Niiden oikea käsittelytapa on syytä varmistaa laitekohtaisesti.

Radioaktiivinen jäte

Radioaktiivista jätettä syntyy reagensseista ja laitteista. Nämä jätteet on käsiteltävä niitä koskevan lainsäädännön ja Säteilyturvakeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti (ST-ohje 6.2.). Fortum ei käsittele eikä vastaanota radioaktiivista jätettä.

Pakkaaminen

Aineen kuljetusvaatimukset riippuvat sen vaaraominaisuuksista. Kuljetusluokituksen selvität aineen käyttöturvallisuuksiedotteesta, alkuperäisestä pakkauksesta tai kuljetuslainsäädännöstä.

Vaarallisten aineiden kuljetuslainsäädäntö (VAK) edellyttää, että vaaralliset aineet on kuljetettava UN-tyyppihyväksytyissä pakkauksissa.

Pakkausten tyyppihyväksyntä

Tyyppihyväksynnän tunnustat UN-merkkistä. Esimerkiksi tynnyrissä saattaa olla seuraava merkintä:

UN 1A1/Y/I.4/I50/93/FIN/tukes277

Pakkausten tulee olla hyväkuntoisia, tiiviitä ja säänkestäviä.

Jodi-, bromi- ja elohopeapitoiset jätteet

Jätteiden käsittelyprosessin vaatimusten vuoksi jodi-, bromi- ja elohopeapitoiset jätteet on aina pakattava omaan pakkaukseensa ja merkittävä selvästi, riippumatta siitä onko jäte esimerkiksi kemikaali- tai lääkejätettä. Jodi-, bromi- tai elohopeapitoiselle jätteelle on kullekin tehtävä erillinen käsittelytilaus.

Jos jätettä käsiteltäessä havaitaan sen sisältävän jodia, bromia tai elohopeaa, erän käsittely keskeytyy välittömästi. Lähettäjää voidaan veloittaa mahdollisesti aiheutuneista lisäkustannuksista.

Kemikaalijätteet

Kemikaalijätteiden keräysastioiksi parhaita ovat aineiden alkuperäisasiat tai -pakkaukset 'JÄTE'-merkittynä. Jos käytät jätteenä muiden aineiden astioita, mitätöi vanhat merkinnät ja merkitse astiat todellisen sisältönsä mukaisesti.

Kemikaalijätteet pakataan keräysastioissaan tyyppihyväksytyyn kuljetuspakkaukseen. Nämä 'sisäpakkaukset' voivat olla myös särkyviä, esimerkiksi lasista valmistettuja.

Pakkaaminen on tehtävä niin, että sisäpakkaukset eivät pääse vapaasti liikkumaan, eivätkä rikkoudu pakattaessa tai normaaleissa kuljetusolosuhteissa. Helposti särkyvät sisäpakkaukset erotetaan toisistaan imeytysliinoilla tai muulla imeytysaineella.

Turvallisinta on pakata nestemäiset ja kiinteät kemikaalijätteet eri kuljetuspakkauksiin.

Jätepakkaukset on voitava tutkia ja purkaa turvallisesti käsittelylaitoksella.

Lääkejätteet

Käyttöpakkauksissaan

Lääkejätteiden kuljetuspakkauksen on oltava tiivis sekä sään ja kuljetuksen kestävä. Muovi- tai kovapahvitynnyrit

ovat käyttökelpoisia. Tarvittaessa on käytettävä imeytysainetta lääkepakkauksen rikkoontumisen estämiseksi.

Käyttöpakkauksistaan poistettuna

Jos lääkejätteet poistetaan alkuperäispakkauksistaan, lääkejäte kuuluu VAK:n piiriin. Jäte on silloin pakattava tyyppihyväksytyihin astioihin.

Solunsalpaajajätteet

Solunsalpaajia sisältävät ja niillä kontaminoituneet tarvikkeet on pakattava ja kuljetettava VAK-säädösten mukaisesti.

Tartuntavaaralliset jätteet

Tartuntavaaralliset jätteet on pakattava tyyppihyväksytyihin pakkauksiin. Pakkaustapa riippuu vaaran aiheuttajasta. Tartuntavaaralliset jätteet käsitellään Fortumilla pakkauksia avaamatta.

Tartuntavaarallisen jätteen joukkoon ei saa pakata mitään muita jätteitä, eikä tartuntavaarallista jätettä saa missään tapauksessa pakata muun jätteen joukkoon.

Erytinen lupamenettely

Jos tartuntavaarallista jätettä toimitetaan Fortumille käsiteltäväksi säännöllisesti, on jätteen tuottajan haettava lupa Riihimäen seudun terveystieteiden tutkimuskeskuksen kuntayhtymän terveystieteiden johtajalta, puh. 019 758 5770, joka tarvittaessa antaa myös tarkempia ohjeita.

Ei-tartuntavaaralliset jätteet

Biologiset ja viiltävät jätteet voidaan pakata seuraavasti:

1. a) Biologiset jätteet esipakataan kaksinkertaisesti muovisäkkeihin, jotka suljetaan ilmatiiviiksi, teippisidos riittää.
b) Viiltävät ja pistävät jätteet esipakataan muovi- tai peltiastioihin.
2. Esipakkaukset pakataan kuljetuspakkauksiin, jotka suljetaan tiiviiksi kannella. Kuljetuspakkausten on oltava tiiviisti suljettavia, sään ja kuljetuksen kestäviä astioita.

Tyyppi- hyväksytyjä pakkauksia

Terveydenhuollon vaarallisille jätteille käyttökelpoisia, tyyppihyväksytyjä pakkauksia ovat esimerkiksi alla esitellyt. Muovipakkauksista on huomattava, että niiden käyttöikä on viisi vuotta valmistamisesta. Valmistusvuosi ja -kuukausi käyvät ilmi tuotteesta olevasta merkinnästä, ”kellosta”.

Kemikaalijätteet:

L70

KAN5 KAN10 KAN30

VAK108

VAK57

VAK12 IROUH VAK26 VAK5

Lääke- ja tartuntavaaralliset jätteet:

MEDI35

MEDI36

Viiltävän- ja pistävän jätteen astiat

Pakkausten merkintä

Vaarallisten aineiden kuljetuspakkaus on merkittävä seuraavasti

1. Jätteen nimi ja UN-numero
2. Jätteen haltijan nimi
3. Jäte-eränumero (Fortumin toimitukset)
4. UN-numeron mukaiset VAK-lipukkeet.

LÄÄKEJÄTE	
PHARMACEUTICAL WASTE	
JÄTE-ERÄN NRO WASTE LOT NUMBER	12345/6
UN	3249
JÄTTEEN HALTIJA WASTE HOLDER	Firma Oy
	
	fortum.com

Yhteen- pakkaamis- kiellot

Vaaralliset tai haitalliset aineet on pakattava niin, että pakkausten rikkoutuessa-kaan ne eivät voi aiheuttaa haittaa tai vaaraa. Pakkausten järkevällä yhdistämisellä voidaan kuitenkin säästää esimerkiksi kuljetuskustannuksissa.

Keskenään vaarallisesti reagoivat aineet on pakattava eri kuljetuspakkauksiin. Vaarallisesti reagoivia tai lain mukaan kiellettyjä yhdistelmiä ovat muun muassa:

- tartuntavaaralliset aineet kaikkien muiden aineiden kanssa
- hapot emästen kanssa
- hapot syanidien kanssa
- orgaaniset peroksidit minkä tahansa muiden aineiden kanssa.

Yhteenpakkaamiskiellot ovat aine- tai aineryhmäkohtaisia ja yksityiskohtaisia. Tiedot löydät säädöskokoelmasta ”Vaarallisten aineiden kuljettaminen tiellä” tai liikenneministeriön internetsivuilta.

Luomme asiakkaillemme lisäarvoa kiertotalouteen

Fortum tarjoaa ympäristöasioiden hallintaan ja materiaalitehokkuuteen liittyviä palveluita Pohjoismaissa. Parannamme asiakkaidemme materiaali- ja energiatehokkuutta tarjoamalla kierrätys-, hyötykäyttö- ja loppusijoitusratkaisuja sekä maaperänkunnostuksen ja ympäristörakentamisen palveluja. Kun yhden jätteestä syntyy toisen raaka-ainetta, eliminoidaan jätteen syntyä, säästetään kustannuksissa ja vähennetään neitseellisten raaka-aineiden tarvetta. Tärkeä osa työtämme on vaarallisten jätteiden poistaminen kierrosta siten, että materiaalit voidaan palauttaa turvallisesti uusiokäyttöön.

Tutustu palveluihimme osoitteessa fortum.fi/wastesolutions

Ota yhteyttä

Kun tarvitset lisätietoja, ota yhteyttä Fortumiin.

Asiakaspalvelu

+358 10 7551 625

asiakaspalvelu1@fortum.com

Lisätietoja

fortum.fi/wastesolutions

(käsittely- ja pakkausohjeita, tilaukset)

www.trafi.fi

(kuljettaminen ja VAK-lainsäädäntö)

www.tukes.fi

(varastointi ja astioiden hyväksyminen)

Vaarallisten jätteiden palvelut

Jätehuoltopalvelut

Ympäristörakentamisen palvelut

Kierrätyspalvelut ja -tuotteet

Ympäristöalan asiantuntijapalvelut